

Қодиров Б.Р – сардори Раёсати таъхис ва тақризи адабиёти таълимии ПРМ АТТ.

Буриев Б.Б – ходими пешбари раёсати таъхис ва тақризи адабиёти таълимии ПРМ АТТ.

УСУЛҲОИ МУБОРИЗА БО ТЕРРОРИЗМ ДАР МУАССИСАҲОИ ТАЪЛИМӢ

Терроризм – ҳар гуна амалест, ки барои тарсонидани мардуми як ҳудуди умумӣ, миллӣ, иҷтимоӣ ё вобаста ба нишонаҳои дигар дар минтақае муттаҳид анҷом дода мешавад. Масалан, ташкил намудани тарқиш дар ин ё он макон, ки оқибаташ лоял кардани тарсу ваъм дар дили мардум аст, новобаста аз он ки ба муқобили кист, бешубҳа бояд амали террористӣ доништа шавад.

Ғайр аз илроқунандагони амалҳои террористӣ боз ташкилкунандагони ҷунин аъмол вуҷуд доранд. Мақсади онҳо чист? Албатта ӯар қоре бо мақсади муайяне анҷом дода мешавад. Ӣатто девона ӯам ӯадафе дорад ва қуштори ашқоси зиёде аз лониби як нафар, ки мисолашро метавон зиёд ба хотир овард, аз майл ва фармоиши ашқоси дигаре сарчашма мегирад. Террор новобаста ба ӯадафу сабабу баъонааш террор аст ва ӯамеша лаънат қарда мешавад.

Яке аз зуъуроти терроризм ин рэкет аст. Дар ин мафъум ӯам тарсу ӯарос асту ӯам қурбонии беғуноъ. Аз ин рӯ, ӯар гуна фаъолияти зӯрварӣ низ бояд тибқи талаботи қонун баъоғузори ва маъқум қарда шавад.

Афроде, ки террор қарданро ӯадафи аслии худ медонанд онро барои худ савоб мешуморанд, аслан бору бисоти маънавӣ ва ахлоқи нақӯ надоранд ва аз ин рӯ, миллату маъабашон низ ба эътибор гирифта намешавад. Яъне террорист маъабу миллат надорад ва наметавонад худро сафед қунад. Ӣар амале, ки дар лавоб барои нест қардани террорист анҷом дода мешавад, қори дурусту савоб аст ва қасе даъво қарда наметавонад, ки қаро хунро бо хун мешӯянд. Танҳо позаър метавонад заърро хунсо қунад.

Ӣар гуна нуқтаи назари қосси дигар қоро аз муборизаи дилқоъ ва зарури бо терроризм бозмедорад. Террор на танҳо бо сабаби марғбор будан қатар дорад, балки бадтар аз ӯама дар дилу лони одамон тарсу ӯарос меафқанад. Дар мавқеи худ тарсу ваъм мардумро бесаранҷом қарда, муволеъ ба ноумедино меқунад ва субботу оромиро дар ломеа барбод медиъад. Дар ин робита тамоми афроди ломеа мувазафанд, то бар зидди ин зуъуроти марғбору қатарнок сарлаамъ бошанд ва нағузоранд, ки сулӯу субот ва оромии ломеа бо лӯмла дастоварду ифтиқороти ҳеш қалалдор қардад.

Усулҳои мубориза бо терроризм дар муассисаҳои таълимӣ қисми муҳими стратегияи пешғирии радикализатсияи қавонон ва таъмини амният дар муассисаҳои таълимӣ мебошанд.

Муассисаҳои таълимӣ дар пешғирии экстремизм ва зӯрварӣ нақши қалидӣ доранд, зеро дар муассисаҳои таълимӣ қақонбинӣ, ақидақо ва рафтори насли наврас ташаққул меёбанд. Инқоянд қанд усуле, ки барои мубориза бо терроризм дар муассисаҳои таълимӣ истифода мешаванд:

1. Барномаҳои пешгирии терроризм: муассисаҳои таълимӣ аксар вақт барномаҳои махсусро барои пешгирии терроризм дар байни хонандагон татбиқ мекунанд. Ба ин барномаҳо дохил мешаванд:

- хонандагон таҳлили маълумотро меомӯзонанд, ба таблиғот ва таҳрир дода намешаванд, қобилияти арзёбии дурустии манбаъҳоро инкишоф медиҳанд;

- барномаи тарбияи эҳтиром ба фарқиятҳои байни одамон, фаҳмидани фарҳангҳо ва динҳои гуногун, ки ба пешгирии афзоиши нафрат ва таассуб мусоидат мекунад;

- ташкили маҳфилҳои мубоҳисавӣ ва мубоҳисаҳо оид ба масъалаҳои мубрами иҷтимоӣ ба хонандагон имкон медиҳад, ки бидуни зӯрварӣ изҳори ақидаҳои худро омӯзанд ва инчунин бо нуқтаи назари гуногун ҳамкорӣ кунанд.

2. Ҳамкорӣ бо мақомоти ҳифзи ҳуқуқ: усули муҳими мубориза бо терроризм дар муассисаҳои таълимӣ ҳамкориҳои муассисаҳои таълимӣ бо сохторҳои ҳифзи ҳуқуқ ва зиддитеррористӣ мебошад. Ин метавонад дар бар гирад:

- омӯзгорон ва маъмурият барои тарбияи зидди терроризм дар байни хонандагон ва амалҳо дар ҳолати таҳдиди терроризм омӯзишҳо мегузаронанд;

- дар ҳудуди муассисаҳои таълимӣ санҷишҳои амниятӣ ва инчунин назорати видеоӣ дар ҷойҳои ҷамъиятӣ барои пешгирии ҳодисаҳои эҳтимоли гузаронида мешаванд;

- ҷанбаи муҳим кӯмаки раваншиносон ва кормандони иҷтимоӣ дар муайян кардани хонандагоне мебошад, ки метавонанд ба радикализатсия дучор шаванд.

3. Барномаҳои таълимии амниятӣ зиддитеррористӣ: ба хонандагон тарзи рафтор дар ҳолати таҳдиди террористиро таълим медиҳанд. Ин метавонад дар бар гирад:

- ба хонандагон таълим медиҳем, ки чӣ гуна дар ҳолатҳои ғавқулодда амал кунанд (масалан, ҳангоми ҳамла, эвакуатсия ва ғ.);

- шиносоии хонандагон бо нақшаҳои эвакуатсия ва амалҳо дар ҳолати таҳдид.

4. Истифодаи технологияҳои муосир барои пешгирии терроризм: бо пешрафти технология, муассисаҳои таълимӣ торафт бештар платформаҳои интернетиро барои мубориза бо экстремизм истифода мебаранд:

- дар баъзе муассисаҳои таълимӣ системаҳои мониторинги шабакаҳои иҷтимоӣ барои ошкор кардани нишонаҳои радикализатсия дар байни хонандагон ҷорӣ карда мешаванд;

- барои баланд бардоштани сатҳи огоҳии хонандагон дар бораи мушкилоти терроризм ва экстремизм курсҳои онлайн ва лексияҳо таъсис дода мешаванд, ки ба ҷавонон истифодаи беҳатар ва интиқодии захираҳои интернетро таълим медиҳанд.

5. Барқарорсозӣ ва ҷалби ҷавонон ба ташаббусҳои ҷамъиятӣ:

- ҷалби хонандагон ба фаъолиятҳои мусбӣ, аз қабилӣ волонтерӣ, лоиҳаҳои иҷтимоӣ ва мубодилаи фарҳангӣ метавонад ба пешгирии

радикализатсия мусоидат кунад. Ин ба ҷавонон имкон медиҳад ки ҳисси ҷомеа ва масъулияти иҷтимоиро инкишоф диҳанд;

– маҷмӯи барнома барои ҷавононе, ки аз табақаҳои канормондае осебпазири ҷомеа мебароянд, ба ҳамгироии онҳо ба ҷомеаи муқаррарӣ ва кам кардани эҳтимолияти ҷалби онҳо ба гурӯҳҳои ифротӣ мусоидат мекунад.

6. Нақши омӯзгорон ва ҳайати таълимӣ: омӯзгорон ва дигар кормандони муассисаҳои таълимӣ дар пешгирии терроризм нақши муҳим доранд:

– омӯзгорон бояд барои шинохтани аломатҳои аввали радикализатсия ва экстремизм дар байни хонандагон омӯзонанда шаванд. Ин метавонад тағирот дар рафтори хонандагон, истифодаи ифодаҳои хашмгин ва кӯшиши усулҳои зӯрвари халли муноқишаҳо дар бар гирад;

– психологҳое, ки дар мактабҳо ва донишгоҳҳо кор мекунад, дар дастгирии хонандагоне нақши муҳим доранд, ки метавонанд дар мутобиқсозии иҷтимоӣ мушкилот дошта бошанд ва ба онҳо дар бартараф кардани таъсири манфӣ ва пешгирӣ аз радикализатсия кӯмак расонанд.

7. Муносибат бо волидон: муҳим аст, ки волидонро дар бораи таҳдидҳои терроризм ва экстремизм ва нишонаҳои радикализатсия дар кӯдакон огоҳ созем. Барномаҳои волидайн метавонанд тренингҳо ва семинарҳо оид ба истифодаи бехатари интернет ва тарбияи таҳаммулпазирӣ дар бар гиранд.

Ҳамин тариқ, мубориза бо терроризм ҳушери доимӣ ва муносибати ҳамҷонибаро талаб мекунад. На танҳо пешгирии ҳамлаҳои террористӣ, балки барои рафъи сабабҳои ба радикализатсияи одамон мусоидат кардан низ муҳим аст. Танҳо бо муттаҳид кардани кӯшишҳо дар ҳама сатҳҳо – аз масъулияти шахсии шахрвандон то ҳамкориҳои байналмилалӣ – ба ин таҳдид самаранок муқобилат кардан мумкин аст.